

ΛΑΪΚΙΣΜΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

ΟΡΙΣΜΟΣ:

• *Λαϊκός*: είναι όποιος ανήκει στο λαό ή προέρχεται ή πηγάζει απ' αυτόν. Πρόκειται για την πηγαία, αυθόρμητη, λαϊκή έκφραση και δικαίωση του λαού.

• *Λαϊκότητα*: συνιστά το γνήσιο λαϊκό στοιχείο με χαρακτηριστικά την απλότητα και τη λιτότητα, που αποσκοπεί στην αναβάθμιση του λαού και τη συμμετοχή του στο κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι.

• *Λαϊκισμός*: Κίνημα που εκθειάζει το λαό και ό,τι απορρέει απ' αυτόν. Συνδέεται με οποιαδήποτε μορφή δημαγωγίας και κολακείας των αδυναμιών και ελαττωμάτων του λαού. Φαινομενικά υπηρετεί τα λαϊκά συμφέροντα, όμως στην πραγματικότητα εξαπατά και χειραγωγεί τα λαϊκά στρώματα αποσκοπώντας στην εξυπηρέτηση ιδιοτελών σκοπιμοτήτων.

• *Λαϊκιστής*: πρόσωπο (συνήθως του δημόσιου βίου) που κολακεύει το λαό, υιοθετεί ευχάριστες και όχι ωφέλιμες απόψεις για το λαό, αποβλέποντας στην εύνοιά του και την υποστήριξή του.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΛΑΪΚΟΤΗΤΑΣ – ΛΑΪΚΙΣΜΟΥ:

ΛΑΪΚΟΤΗΤΑ: συνδέεται με την αλήθεια και την ποιότητα:

- Διαφάνεια, ανεξάρτητα από το πολιτικό κότος
- Επίκληση στη λογική
- Συμμετοχή του λαού
- Ειλικρίνεια, τιμιότητα, ηθική δύναμη
- Γνησιότητα, αυθεντικότητα
- Αξιοπρέπεια
- αναβάθμιση του λαού σε κάθε επίπεδο

ΛΑΪΚΙΣΜΟΣ: συνδέεται με την εξαπάτηση και την αλλοτρίωση:

- υποκρισία, πλαστοπροσωπεία
- επίκληση στο συναίσθημα
- ιδιοτέλεια
- πρόταξη του ατομικού συμφέροντος
- ικανοποίηση (πολιτικών) στόχων και φιλοδοξιών
- εκμετάλλευση του λαϊκού συναισθήματος, χειραγώγηση του λαού

ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ:

1. Μεταβατική παράγραφος:

Η ύπαρξη λαϊκιστών αποτελεί διαχρονικό φαινόμενο (πβ. δημαγωγοί στην αρχαία Αθήνα). Σήμερα οι λαϊκιστικές συμπεριφορές αποτελούν νοοτροπία που αφορά όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας:

• *Διαφήμιση*: παραπλάνηση δέκτη μέσω της ταύτισης προτύπων, αξιών και τρόπων ζωής με την απόκτηση συγκεκριμένων καταναλωτικών αγαθών, κλπ.

• *Πολιτική*: λαοπλάνοι, δημεγέρτες και χειραγωγοί πολιτικοί. Ο λαϊκισμός στην πολιτική παρουσιάζεται ως επίκληση των συμφερόντων ενός λαού προς όφελος του συμφέροντος ενός πολιτικού ή/και ενός κόμματος. Πιστεύεται ότι ο λαϊκισμός στην πολιτική είναι αποτελεσματικός, γιατί χρησιμοποιεί γλώσσα άμεση, εύκολα κατανοητή από το πλήθος. Ωστόσο, ο θρίαμβος του πολιτικού –όπως και κάθε άλλου– λαϊκισμού τελείται λιγότερο εκεί όπου ο λαϊκισμός εμφανίζεται με γυμνό πρόσωπο και περισσότερο εκεί όπου κυκλοφορεί με προσωπίο.

• *Ιδεολογία*: εθνικιστές, προγονολάτρες αλλά και προοδόπληκτοι. Παρατηρείται διανοητική ασυδοσία και ασύστολη καπήλευση σεβαστών ιδεών (πατριδοκαπηλία): «Αφθονεί επίσης ο λαϊκισμός στους κρατικοδίαιτους διανοούμενους

και έμμισθους κονδυλοφόρους πάσης φύσεως που στοχάζονται ό,τι συμφέρει τον εργοδότη τους» (Ν. Δήμου)

- Τέχνη: προϊόντα υποκουλτούρας, εμπορευματοποίηση, υιοθέτηση του κατώτερου αισθητικού 'θ γούστου (κιτς) και προβολή του ως ιδιανικού για το κοινωνικό σύνολο, με στόχο τον εκχυδαϊσμό του και την απονέκρωση οποιασδήποτε ευαισθησίας του. «Υπάρχουν συγγραφείς λαϊκιστές ακόμα περισσότερο αηδιαστικοί από τους πολιτικούς. Τι κάνουν; Ακριβώς το ίδιο. Κολακεύουν το κοινό τους. γράφουν με τρόπο που να εκθρέφει στερεότυπα και δεδομένες ιδέες, επιβεβαιώνουν κλισέ, αποκοιμίζουν τον αναγνώστη, πουλάνε ψευδαισθήσεις και απάτες». (Ν. Δήμου)

- Γλώσσα: δείγματα αργκό, υπεραπλούστευση της δημοτικής, «μιλάω λαϊκά για να με καταλαβαίνει ο λαός», το λεξιλόγιο περιορίζεται στις λέξεις που μεταχειρίζεται ο λαός στην καθημερινή ζωή και πράξη.

- Αθλητισμός: υπερπροβολή λαϊκών αθλημάτων, όπως το ποδόσφαιρο ή το μπάσκετ, κυριαρχία ειδώλων, 'καλή' ή 'κακή' διαιτησία, κλπ

- Μ.Μ.Ε. : συναισθηματική διέγερση του δέκτη, δραματοποίηση, ριάλιτι σόου, 'κίτρινος' Τύπος, μαζική κουλτούρα: Ο συντάκτης ή συνεργάτης των εντύπων αυτών δεν πρέπει ποτέ να ξεχνά ότι η υπέρτατη αρχή δεν είναι η αλήθεια (ή έστω η ειλικρίνεια και εντιμότητα) της άποψης, αλλά οι επιθυμίες και προσηλώσεις του αναγνώστη.

- Εκπαίδευση: παιδοκολακεία, χαριστικά υψηλή βαθμολογία και αρχή της ήσσονος προσπάθειας.

- Επιστήμη: εμπορευματοποίηση, 'γνώση για τη γνώση'

- Θρησκεία: ασυνέπεια λόγων κι έργων, προκλητική συμπεριφορά

- Καθημερινότητα: δήθεν προοδευτικοί και 'καλλιεργημένοι', αγένεια, βωμολοχίες, αδιαντροπιά. «Πλέον τείνει παραδόξως να καθιερωθεί ως κανόνας της καθημερινής συμπεριφοράς των πολιτών όχι μόνο η αρχή του ισχυρότερου, αλλά και του θρασύτερου, του χυδαιότερου, του πλέον ανίκανου, πριμοδοτώντας συμπεριφορές οι οποίες εν τέλει πριμοδοτούν το όλο εναντίον όλων» (Πέτρος Πιζάνιας, εφημ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ)

- Λογοτεχνικός λαϊκισμός: ήταν παλιότερα η λογοτεχνία της παραλογοτεχνίας, κυρίως του λαϊκού μυθιστορήματος. Στις μέρες μας είναι η –με τη μίμηση και των μεγάλης ακροαματικότητας τηλεοπτικών αφηγήσεων- μεταποίηση της παραλογοτεχνίας στη μορφή του ευπώλητου lifestyle μυθιστορήματος. Λογοτεχνικός λαϊκισμός είναι σήμερα η πριμοδότηση του λαοφίλητου μυθιστορήματος εις βάρος των δυσπώλητων λογοτεχνικών ειδών· η συρρίκνωση ή ο αποκλεισμός της κριτικής και της παρουσίας της ποίησης (και βέβαια των διαφημίσεων των ποιητικών βιβλίων) από τα ένθετα βιβλίου των εφημερίδων με το επιχείρημα ότι η ποίηση είναι λογοτεχνία για τους λίγους· η προβολή από τους βιβλιοπαραρυσιαστές ενός μετρία (ή και κακού) βιβλίου, επειδή ο συγγραφέας του είναι γνωστός στο ευρύ κοινό και η αδιαφορία για ένα καλό βιβλίο, επειδή ο συγγραφέας του δεν είναι επώνυμος· ο περιορισμός της κριτικής προς αύξηση της βιβλιοπαρουσίασης και η ανάπτυξη του παρακριτικού επαίνου.

Ο λαϊκισμός προϋποθέτει την πλάνη, και ως δοκησίσοφος προτάσσει την ποσότητα, την κενότητα και την υπερβολή, χρησιμοποιώντας τις εξής τεχνικές:

- Παραπληροφόρηση, προπαγάνδα

- Ωραιολογία, κολακεία

- Κινδυνολογία, επιβράβευση αδυναμιών πλήθους

- Υπεραπλούστευση (π.χ. για όλα φταίνε οι άλλοι)

- Απλοποίηση (π.χ. όλα γίνονται)

- Εκρηκτικούς συναισθηματισμούς και μεγαλόστομες ρητορείες που συγκινούν το πλήθος

- Ξύλινη γλώσσα, πομπώδες ύφος, κενόλογο μήνυμα, εύληπτα συνθήματα
- Διχοτομικό λόγο, μανιχαϊσμό, χυδαιότητα, λασπολογία
- Εκμετάλλευση του ονείρου και της ελπίδας
- Υπερβολικές και ακραίες εκδηλώσεις.

2. Αιτίες:

- Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των λαών, η έλλειψη ουσιαστικής παιδείας οδηγούν στην τυφλή και άκριτη πίστη σε δόγματα.

- Η απογοήτευση από την πληθώρα των προβλημάτων κάνει τους ανθρώπους πιο ευάλωτους στη χειραγώγηση

- Η δύναμη της μάζας μεταβάλλει τους πολίτες σε παθητικούς δέκτες των μηνυμάτων

- Η μοιρολατρική αντιμετώπιση της ζωής, η απουσία εσωτερικής δύναμης και η έλλειψη αυτοπεποίθησης είναι χαρακτηριστικά των ατόμων που είναι επιρρεπή στο λαϊκισμό.

- Η κρίση των αξιών και των ιδανικών, η κυρίαρχη υλιστική αντίληψη για τη ζωή καθιστούν το θεσμικό λόγο ισχνό, με αποτέλεσμα τα λαϊκά αιτήματα να διηθούνται ανεπαρκώς από τη θεσμική λογική. «Οι θεσμοί θεωρούνται ‘εκφάνσεις’ του κατεστημένου, δεν περιβάλλονται με τη δέουσα λαϊκή εμπιστοσύνη. Η απόφαση ενός σχολείου να εφαρμόσει το νόμο και να κρατήσει τη σημαία στην παρέλαση ένας αριστούχος, αλλοδαπής καταγωγής, μαθητής δε γίνεται σεβαστή από πολλούς γονείς μαθητών, οι οποίοι επιμένουν στη δική τους ‘λαϊκή’ αντίληψη περί ελληνικότητας. Οι λαϊκιστές πολιτικοί δείχνουν κατανόηση σε τέτοιου είδους αντιλήψεις και τις αναπαράγουν στο λόγο τους» (Χ. Τσούκας)

- Η πολιτική κρίση, η πρόταξη του ατομικού ή μικροπολιτικού συμφέροντος, η ψηφοθηρία, η έλλειψη πολιτικού οράματος καλλιεργούν φαινόμενα λαϊκισμού.

- Η αδιαφορία των πολιτών, η αποχή από τα κοινά και η πολιτική εσωστρέφεια, η αποπολιτικοποίηση της σύγχρινης εποχής. «Ολαϊκισμός αντικαθιστά τη λαϊκότητα εκεί όπου ο λαός κατά ιδεολογία μόνο είναι κυρίαρχος, στην πραγματικότητα όμως είτε δεν μετέχει είτε μετέχει περιορισμένα στην άσκηση της εξουσίας. Απορρέει από την ελλιπή πολιτική συμμετοχή στη δημόσια ζωή, εκεί όπου η συμμετοχική δημοκρατία είναι καθιδρυμένη στα χαρτιά, υπολειπόμενη όμως στην πράξη, αναπτύσσεται ένα λαϊκό υποκατάστατο, ώστε να ξεγελιέται ο λαός πως έχει δήθεν την προτεραιότητα στα δημόσια πράγματα, αφού γίνεται συνεχώς επίκλησή του για τη νομιμοποίηση επιβολής οποιασδήποτε κοινωνικής και πολιτικής εξουσίας. Στην πραγματικότητα χαλεκεύεται η εξουσία ινδαλμάτων –πολιτικών, καλλιτεχνικών, κοινωνικών, ακόμα και αθλητικών θ στα οποία βρίσκει το υποκατάστατό της η προδομένη λαϊκή συνείδηση» (Ι. Μανωλεδάκης)

- Η πληθώρα κοινωνικών προβλημάτων και αδιεξόδων και η επικράτηση νοσηρών κοινωνικών καταστάσεων (ανεργία, φτώχεια, αδικία)

- Η προπαγάνδα που ασκούν τα Μ.Μ.Ε. (κινδυνολογία, συνθηματολογία, ψέμα). «Τα Μ.Μ.Ε. ενδιαφέρονται για αποκλίνοντα γεγονότα, όχι για προβλέψιμα συμβάντα. Η αντίθεση μεταξύ του επίσημου θεσμικού λόγου, ο οποίος είναι απρόσωπος και προβλέψιμος (και γι’ αυτό ειδησεογραφικά μη ενδιαφέρων), και του λαϊκιστικού λόγου, ο οποίος είναι πιο προσωπικός και απρόβλεπτος στην εκφορά του, δημιουργεί μιντιακά γεγονότα. Τα Μ.Μ.Ε. ενδιαφέρονται γι’ αυτά κι οι λαϊκιστές έχουν κίνητρο να τα δημιουργούν, αφού έτσι εξασφαλίζουν δημοσιότητα. Το θέαμα του νομάρχη που τραγουδάει στο μηνμόσυνο του Καζαντζή είναι οπωσδήποτε ασυνήθιστο και γι αυτό μιντιακά αξιοπρόσεκτο, όπως είναι και ο μαινόμενος νομάρχης που απεκδύεται το θεσμικό λόγο του για να μιλήσει «λαϊκά», δηλαδή ελευθερόστομα, για «στρινγκάκηδες», «φραπεδόμαγκες» και «γλιτσίάρηδες». Η απόκλιση από τον

αναμενόμενο θεσμικό λόγο με τη χρήση της λαϊκής αργκό καλλιεργεί φιλολαϊκό προφίλ και έλκει τα Μ.Μ.Ε. ο λαϊκιστής που προσποιείται με αυθεντικότητα το λαϊκό ύφος κερδίζει σε δημοτικότητα. Στη μεσοποιημένη κοινωνία ο λαϊκιστής πολιτικός σκηνοθετεί τη φιλολαϊκότητά του. πρόκειται, φυσικά, για κατασκευασμένη «αυθεντικότητα», η οποία είναι επιτυχής στο μέτρο που είναι αυθεντικά κατασκευασμένη» (Χ. Τσούκας)

«**Στην Ελλάδα** δεν υπάρχει, ειδικά στα ηλεκτρονικά Μ.Μ.Ε., κανένας διαχωρισμός σε έντυπα κύρους και λαϊκής κατανάλωσης και κανένας κώδικας δεοντολογίας, ή μάλλον, επικρατεί άκρατος λαϊκισμός στην υπηρεσία των οικονομικών ολιγοπωλίων που νέμονται τους δημόσιους διαγωνισμούς και προμήθειες και ελέγχουν τα ηλεκτρονικά Μ.Μ.Ε. φυσικά σε ένα τέτοιο περιβάλλον ο ρόλος του ανεξάρτητου και έγκριτου δημοσιογράφου συνθλίβεται και στη θέση του αναδεικνύονται σταρ της τηλεόρασης που ομνύουν στην ενημέρωση και αυτοβούλως αναλαμβάνουν να υπερασπίσουν το λαό και να υποκαταστήσουν τους θεσμούς. Εντοπίζονται εύκολα σε όλα τα κανάλια να βυσοδομούν¹ σε παραπολιτικές και παραπειστικές συζητήσεις² στην ώρα των ειδήσεων. Επιζητούν πάντα τον εντυπωσιασμό και τα εύκολα συμπεράσματα, ενώ αναπαράγουν όλα τα κλισέ σε έναν κόσμο που τον αντιλαμβάνονται είτε μανιχαϊστικά³ είτε, ακόμα χειρότερα, μονοχρωματικά. Λειτουργούν σαν άτυποι εκπρόσωποι κομμάτων, χωρίς εντολή και ντροπή και εκφράζουν καταγγελτικό λόγο κατά πάντων εκείνων που ‘προδίδουν’ το λαό και όλως τυχαίως ανήκουν πάντα ή σχεδόν πάντα στο αντίπαλο κομματικό και επιχειρηματικό κέντρο. Το μεγαλύτερο δυστύχημα είναι ότι ουσιαστικά δεν ενδιαφέρονται ούτε για τα κόμματα που υποτίθεται ότι στην ευρύτερη πολιτική και ιδεολογική τους σφαίρα ανήκουν, ούτε φυσικά σέβονται τους πολίτες τους οποίους και υποθετικά και αφηρημένα υπηρετούν. Υπηρετούν αποκλειστικά και πειθήνια τα οικονομικά και επιχειρηματικά συμφέροντα των αφεντικών τους για όσο τους πληρώνουν, διδκδικώντας και αυτά κατά αυτό τον τρόπο πολιτική παρέμβαση ως διαπραγματευτικό όπλο απέναντι στη νομιμοποιημένη από τους πολίτες εξουσία. Συχνά τα ίδια γεγονότα δεν προβάλλονται καθόλου αλλά κυρίως ερμηνεύονται μέσω «υποκειμενικών» αναλύσεων, λεονταρισμών και αφορισμών. Ο πολιτικός κόσμος παρουσιάζεται άβουλος και υποταγμένος στη βούληση των τηλεδικαστών, των μεγαλοκαναλαρχών και μεγαλοεκδοτών» (από τον ημερήσιο Τύπο)

«Τι είναι ο λαϊκισμός των μίντια; Ο λαϊκισμός είναι μια μορφή διακυβέρνησης που στηρίζεται στην απευθείας επίκληση του λαού και στην αίτηση νομιμοποίησης. Τι είναι όμως ο λαός; Η δημοκρατία, όπως λέει και ο Φοσάτι, μπορεί να είναι απαίσιο πολίτευμα, αλλά προς το παρόν είναι το καλλίτερο που έχουμε. Αντί να επικαλείται ένα μυθικό όραμα του λαού, βασίζεται στο κριτήριο της πλειψηφίας. Μπορεί και να έχει άδικο η πλειοψηφία, αυτό όμως είναι άλλο θέμα. Το να επικαλείται κανείς το λαό, σημαίνει ότι επικαλείται κάτι φανταστικό, υπερπηδώντας την κοινοβουλευτική μεσολάβηση. Βέβαια, οι δικτατορίες καταργούν τα κοινοβούλια. Ο Μουσολίνι έλεγε το 1922 στη Βουλή:»Θα μπορούσα να μεταβάλω αυτή την γκρίζα αίθουσα με την κακή ακουστική σε ένα στρατόπεδο για τους άνδρες μου»> σε μερικά χρόνια το έκανε στ’ αλήθεια. Το θέμα είναι ότι στην εποχή του καθεστώτος των μίντια δεν είναι πια απαραίτητο να εγκαθιδρύει κανείς δικτατορίες. Ο πρόεδρος του υπουργικού μας συμβουλίου είπε κάποτε: ‘δεν δέχομαι να με δικάσει ένας δικαστής, γιατί εμένα με

¹ Βυσοδομώ = μηχανοραφώ, σκευωρώ, δολοπλοκώ, ασχολούμαι με παρασκηνακά σχέδια και μεθοδεύσεις υπονόμευσης ή συκοφάντησης κάποιου

² παραπολιτικές συζητήσεις = συζητήσεις που αφορούν το πολιτικό παρασκήνιο

³ μανιχαϊστική αντίληψη = η θεώρηση των πραγμάτων που βασίζεται στο αντιθετικό σχήμα καλού - κακού

νομιμοποίησε ο λαός, ενώ εκείνος βρίσκεται στη θέση του χάρη σε ένα διαγωνισμό'. Άρα, προσθέτω εγώ, αν πάθω σκωληκοειδίτιδα δε θέλω να με χειρουργήσει ο χειρουργός γιατί δεν τον εξέλεξε ο λαός, αλλά πήρε τη θέση του μέσα από ένα διαγωνισμό. Δεν στέλνω τα παιιά μου στο σχολείο γιατί ο δάσκαλος δεν εξελέγει από το λαό. Δεν ανεβαίνω στο αεροπλάνο, γιατί ο κυβερνήτης δεν εξελέγει από το λαό. Μάλιστα. Το να λέει κανείς εγώ θα αφήσω να με κρίνει μόνο ο λαός' αποτελεί λαϊκισμό. Δηλαδή δημιουργείς αυτή την τεχνητή ιδέα ότι ο λαός σε δικαιώνει». (Ουμπέρτο Έκο)

3. Αποτελέσματα:

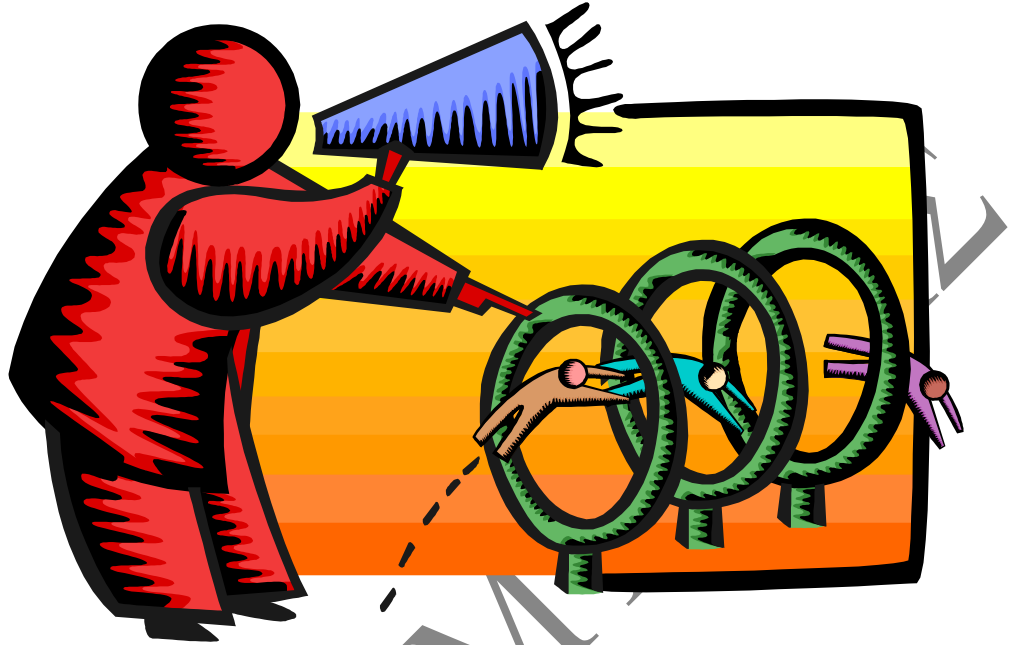
- Μοιρολατρεία, πεσιμισμός, παραίτηση και έλλειψη αγωνιστικότητας.
- Κυριαρχεί η αβεβαιότητα, η ανασφάλεια, το άγχος για το μέλλον
- Χάνεται η αυτοεκτίμηση, η αυτοπεποίθηση και η αυτοκυριαρχία, ενώ κυριαρχούν τα ένστικτα και το αχαλίνωτο πάθος που οδηγούν στη βία και τις κοινωνικές συγκρούσεις.
- Παρατηρείται πνευματική συρρίκνωση, ιδιοτέλεια και ωφελιμισμός, απουσία ηθικότητας στην κοινωνία
- Απομάκρυνση του ατόμου από τον κοινωνικό του ρόλο, έλλειψη αλληλεγγύης και συνεργασίας στις κοινωνικές σχέσεις.
- Υπερκατανάλωση, κυριαρχία υποκουλτούρας, εμπορευματοποίηση της τέχνης, πολιτιστική υποβάθμιση με ανούσια διασκέδαση κι εκχυδαϊσμό σε κάθε δραστηριότητα του ατόμου και της κοινωνίας
- Υποβαθμίζεται η γλώσσα, η παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα του λαού
- Εκφυλίζεται η αθλητική ιδέα
- Εθνική, οικονομική και πολιτική εξάρτηση από ξένες χώρες
- Η δημοκρατία εκφυλίζεται και εκφανλίζεται καθώς επιβάλλονται δυναμικές μειοψηφίες
- Κυριαρχεί η ψηφοθηρία, η αναξιοκρατία, η πολιτική ανηθικότητα, η διαφθορά που οδηγεί τους πολίτες στην απογοήτευση και την ανοχή στην υφιστάμενη πολιτική κατάσταση.

4. Λύσεις:

- Συνειδητοποίηση της έκτασης του φαινομένου του λαϊκισμού και των επιπτώσεών του.
- κριτική αντιμετώπιση, ευθυκρισία, πρόταξη της πνευματικότητας
- καθημερινή εγρήγορση και αντίδραση, ενεργός συμμετοχή του ατόμου στα κοινά, γόνιμη και δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου
- θετικά πρότυπα και αξίες από την οικογένεια και το σχολείο με την καλλιέργεια του διαλόγου και την άσκηση της κριτικής ικανότητας.
- Ενίσχυση της εθνικής ταυτότητας μέσω της παράδοσης και της λαϊκής έκφρασης.
- Ποιοτική αναβάθμιση της λειτουργίας των Μ.Μ.Ε., τήρηση του κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας με στόχο την ανεξαρτησία και την αυτονομία στη λειτουργία τους, την προβολή της αλήθειας και την αμερόληπτη ενημέρωση.
- Δραστηριοποίηση των πνευματικών ανθρώπων με στόχο τη διαφώτιση, την αφύπνιση των συνειδήσεων και την καθοδήγηση της κοινής γνώμης.
- Γνήσια λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος με την καθιέρωση της αξιοκρατίας και της κοινωνικής διακαιοσύνης
- Διαμόρφωση νέου προτύπου για τον πολιτική ηγέτη, ο οποίος θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ήθος, σωφροσύνη, ανιδιοτέλεια, διάθεση για κοινωνική προσφορά και πολιτικό όραμα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

Οι συνθήκες της σύγχρονης εποχής επιβάλλουν, περισσότερο παρά ποτέ, τον περιορισμό των φαινομένων του λαϊκισμού.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΣΙΡΙΓΩΤΗ ΣΕΒΑΣΤΟΥΛΑ, ΠΕ2